

Kandidiasis ile Stres Arasındaki İlişki

THE CORRELATION BETWEEN CANDIDIASIS AND STRESS

İ.Cüneyt EVRÜKE, Levent TOKSÖZ, Yunus EVLİCE*, Oktay KADAYIFÇI

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD. *Psikiatri Hastalıkları ABD. ADANA

ÖZET

Amaç: Vajinal akıntılarda ilk 3 sırayı alan nedenler içerisinde *Candida albicans*ın oluşturduğu enfeksiyonun organizmada normalde saprofit olarak yaşadığı için ve direncin kırıldığı durumlarda ortaya çıktığından psikososyal stres etmenlerinin kandidiasis ile karşılıklı değerlendirilmesinde rolü olup olmadığını araştırmak.

Çalışmanın Yapıldığı Yer: Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD Balcalı Hastanesi.

Materyal ve Metod: Çalışma 1993 yılında Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine vajinal bölgede akıntı, kaşıntı ve yanma yakınmaları ile başvuran ve vajinal akıntidan alınan materyelde mikroskop altında mantar hücreleri görülerek kandidiasis tanısı konan hastalarda yapıldı. Çalışmaya katılan 49 olgunun 31 tanesi evli, 2 tanesi dul, 9 tanesi bekar. 37 olgu ev hanımıydı, 12 tanesi çeşitli kurumlarda görevliydi. Çalışmaya katılmak isteyen olgulara son bir yıl içindeki yaşanan psikososyal stres faktörlerini içeren bir form doldurtuldu ve değerlendirildi.

Bulgular: Psikososyal stres faktörleri arasında ekonomik güçlük 21 vakada (%42.8), hayat standartlarındaki değişme 1b vakada (%38.7), seksüel problemler 19 vakada (%38.7), uyku bozukluğu 19 vakada (%38.7) bulundu.

Sonuçlar: Kandidiazisin psikososyal stres faktörleri ile ilişkili olduğuna ve tedavi periodu sırasında hastaların psikososyal durumlarının da değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Anahtar Kelimeler: Kandidiasis, Psikososyal stres etmenleri

T Klin Jinekolo Obst 1995, 5:290-292

SUMMARY

Objective: *Candida albicans* is one of the first 3 causes of vaginal discharge. It is normally saprofitically present in organisms, so its infection occurs only when the resistance of the body decreases. We want to show the interaction between psychosocial stress factors and candidiasis.

Institution: Department of Obstetrics and Gynecology Çukurova University Medical Faculty, Balcalı Hospital, Adana, Turkey.

Materials and Methods: Forty nine women with diagnosis of candidiasis were enrolled, 31 of these patients were married, 2 of them were widowers, 9 were bachelor, 37 women were house wives, 12 were working. All these patients were admitted to our outpatients clinic with complaint of vaginal discharge, itching and burning. Vaginal discharge material were obtained and were microscopically investigated and when *Candida* hits and spores were shown diagnosis was confirmed. A form which included their psychosocial stress factors for the last years was filled by the patients who accepted to participate in the study.

Findings: Among the psychosocial stress factors, economical weakness in 21 cases (42.8%), change in the life standards in 19 cases (38.7%), sexual problems in 19 cases (38.7%) sleep discordances in 19 cases (38.7%).

Conclusion: We believe that, candidiasis is related by the effect of psychosocial stress factors, so the patient's psychological conditions must be evaluated during the therapy period.

Key Words: Candidiasis. Psychosocial stress factors

T Klin J Gynecol Obst 1995, 5:290-292

Candidiasis, normalde deri ve mukoz membranlarda saprofit olarak bulunan *Candida albicans* adlı

Geliş Tarihi: 13.2.1995

Yazışma Adresi: Dr.i.Cüneyt EVRÜKE
Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD,
Balcalı, ADANA

maya benzeri bir mantar tarafından oluşturulan bir enfeksiyondur. Genellikle deri ve mukoz membranları tutar. Kandidiasisde sistemik enfeksiyon çok seyrek görülür ve çoğunlukla ciddi bir hastalığın ya da immünolojik bozukluğun habercisidir. Hastalık belirtileri enfeksiyon bölgesine göre çeşitlilik gösterir. Bu bölgelerde ekzudatif, kimi zaman kaşıntılı, eritematoz, sınırları belirgin lezyonlar görülür. Kadınlarda sık olarak vulvovajin

tis yapar. Vajinal akıntıdan yakınan ye gebe olmayan kadınların %10'unda etken Candida albicanstr.

Hastaların en sık semptomu akıntı ve kaşıntıdır. Muayenede vulvada belirgin kızarma, vajinal duvarda kızarıklıkla beraber yer yer beyaz akıntı görülür. Kesin tanı lezyon yerinden alınan akıntıda maya benzeri mantar hücrelerinin görülmesiyle konur.

Candidiasis, organizmanın direncinin kırıldığı durumlarda ortaya çıkabilmektedir. Gebelik, diabetes mellitus, şişmanlık, yaygın yanıklar ve stres gibi etkenler hastalığın ortaya çıkışında önemli faktörlerdir.

insan, ruhsal ve bedensel işlevleri ile bir bütün olduğuna göre, fiziksel etmenlerin ruhsal hastalıklara, ruhsal etmenlerin de fiziksel hastalıklara yol açabilmesi doğaldır (2).

Tablo 1. Son bir yıldaki psikososyal stres faktörlerinin anket sonuçları*

Table 1. The results of commercials about psychosocial factors in the last year

	YDB"	Sayı	Yüzde %
1.Eşin ölümü	100	1	2.04
2.Boşanma	73	1	2.04
3.Eşinden ayrılma	65	0	0
4.Aile üyelerinin birinin ölümü	63	3	6
ö.Yaralanma veya hastalanma	53	3	6.1
6.Evlenme	50	12	24.4
7.işini kaybetme	47	3	6.1
8.Evlilikle ilgili sorunlar	45	8	16.3
9.Emeklilik	45	0	0
10. Aile üyelerinin sağlık sorunu	44	9	18.3
11.Gebelik	40	3	6.1
12.Cinsel sorunlar	39	19	38.7
13.Yeni işe girme	39	2	4.08
14.Ekonomik güçlük	38	21	42.8
15.Yakın arkadaş ölümü	37	3	6.1
16.İş değiştirme	36	2	4.8
17.işinde sorumluluk artışı	29	4	8.1
18.Çocuklardan birinin evden ayrılması	29	4	8.1
19.Eşinin ailesi ile sorunlar	29	10	20.4
20.Okula başlama ya da bitirme	26	2	4.08
21 .Yaşam koşullarında değişme	25	19	38.7
22.Kişisel alışkanlıklarda değişme (sigara bırakma)	24	3	6.1
23.Amiri ile anlaşamama	23	3	8.1
24.Çalışma koşullarının değişmesi	20	5	10.2
25.0kul değiştirme	20	0	0
26. Ev değiştirme	20	14	28.5
27Toplumsal etkinliklerde değişme	18	2	4.08
28.Uyku düzeninde değişiklik	16	19	38.7
29.Gıda alışkanlığında değişiklik	15	9	18.3
30.Önemsiz yasal sorunlar	11	2	4.08

*: Holmes ve Rahe'den modifiye

** : Yaşam değişim birimi.

Tablo 2. Tüm olguların sosyoekonomik durumu
Table 2. The socioeconomical status of ali patients

	Hasta sayısı n:49	%	
Yaş grupları	14-29	21	42.8
	30-44	26	53.1
	45-60	2	4.1
Medeni durum	Evli	38	77.5
	Bekar	9	18.3
	Dul	2	4.1
Meslek	Serbest	—	—
	Memur	9	18.3
	Hizmetli	3	6.2
	Ev hanımı	37	75.5
Öğrenim durumu	Okumamış	1	2.0
	İlkokul	33	67.3
	Ortaise	33	67.3
	Yüksekokul	4	8.2

Ruhsal etkenlerin fiziksel bir hastalığın ortaya çıkışında rol oynadığını söyleyebilmek için; stres ile hastalığın başlangıcı, tekrarlaması ya da alevlenmesi arasında zamansal bir ilişki bulunmalıdır (1).

Stres, organizmanın uyum ve dengesini bozan için ya da dış kaynaklı herhangi bir uyandır; Stres yaratan bir durum hayvanlarda "kaçma ya da saldırma" şeklinde bir harekete neden olur (3). Oysa, uygar toplumlarda insanların bu tür davranışları göstermesi onaylanmaz aksine engellenir. Buna göre fiziksel (somatik) hastalık organizmanın strese karşı uyum ve dengesini koruyabilmek için gösterdiği bir reaksiyon gibidir.

Stres sonucu ortaya çıkan reaksiyonları, savunma eylemleri izler. Savunma mekanizmaları yetersiz olan kimselerde uyarı, organlara çevrilerek dokusal değişimlere neden olabilir (7), Stres, organizmada önce fonksiyonel bir değişikliğe, ardından da yapısal bir bozukluğa yol açmaktadır.

Araştırmalarda genellikle son bir yıl içindeki stres yaratan yaşam olayları gözönüne alınır. Bu çalışmada stres ile candidiasis arasındaki ilişki araştırıldı.

MATERYEL VE METOD

Çalışma 1993 yılında Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine vajinal bölgede akıntı ve kaşıntı yakınmaları ile başvuran ve vajinal akıntıdan alınan materyalde mikroskop altında mantar hücreleri görülerek candidiasis tanısı konulan hastalarda yapıldı.

Candidiasis ile ilgili belirtiler dışında fizik muayeneleri ve rutin laboratuvar incelemeleri normal bulunan ve çalışmaya katılmak isteyen olgulara son bir yıl içinde yaşanan psikososyal stres faktörlerini içeren bir anket formu verildi (Tablo 1).

BULGULAR

Çalışmaya katılan 49 olgunun yaşları 19-49 arasında olup yaş ortalaması 31.4 idi. Olguların 38'i evli, 2'si dul, 9'u bekardı. Olguların 37'si ev hanımıydı, 12'si çeşitli kurumlarda görevli idi. Tüm olguların sosyo ekonomik düzeyi orta idi (Tablo 2).

Psikososyal stres faktörlerinden; Ekonomik güçlük 21 olguda (%42.8), yaşam koşullarında değişme 19 olguda (%38.7), cinsel sorunlar 19 olguda (%38.7), uyku düzenindeki değişiklik 19 olguda (%38.7) olmak üzere ilk sıralarda yer almışlardır.

Olgular, Holmes ve Rahe toplumsal uyum skalasına (3) göre toplam 6028 puan almışlardır. Olgu başına ortalama 123.03+24.06 yaşam değişim birimi (YDB) düşmektedir.

TARTIŞMA

Normalde deri ve mukozalarda saprofit olarak bulunan candida albicansın bir enfeksiyon oluşturabilmesi için organizmanın direncinin kırılmış olması gerekir (6). Organizmanın direncinin kırılmasında rol oynayan faktörler organik ya da ruhsal kökenli olabilir (2,5).

Zorlayıcı yaşam olayları (stres) insanda bağışıklık sisteminin (immün sistem) etkinliğinin artmasına ya da azalmasına yol açabilir. Bağışıklık sisteminin etkinliğinin arttığı durumlarda; dış etmenlere bağlı olarak allerjik reaksiyonlar, iç etmenlere bağlı olarak otoimmün hastalıklar görülebilmektedir. Bağışıklık sisteminin etkinliğinin azaldığı durumlarda; dış etmenlere bağlı olarak enfeksiyonlar, iç etmenlere bağlı olarak neoplastik oluşumlar ortaya çıkabilmektedir (4).

Bu çalışmada, candidiasis tanısı konulmuş hastaların son bir yıl içinde yaşadıkları zorlayıcı olaylar (psikososyal stres faktörleri) araştırıldı. Psikososyal stres faktörlerinin değerlendirilmesinde Holmes ve Rahe, bir

yılda 200 YDB değerinde psikososyal stres faktörü ile etkilenen bir kişide ortaya çıkan fiziksel bir hastalığın stres ile yakından ilişkili olduğunu ileri sürmüşlerdir (3).

Çalışmamızda olguların ortalama 123.03+24.06 YDB değerinde psikososyal stres faktörü ile etkilendiklerini saptadık. Bu bulguya dayanarak olgularımızda candidiasisin ortaya çıkışında psikososyal stres faktörlerinin (123.03±24.06/200x100)«*%61.5 oranında rol oynadığını söyleyebiliriz. Psikososyal stres faktörlerinin değerlendirilmesinde kullandığımız skala Amerika toplumunun standartlarına göredir.

SONUÇ

Candidiasisin ortaya çıkışında psikososyal stres faktörlerinin önemli derecede rol oynadığını, tedavi süresince hastanın ruhsal durumunun da gözönüne alınmasının gerektiğine inanıyoruz.

KAYNAKLAR

1. A.M.A. Diagnostic and statistical manual of mental disorders, ed, 3-Revised, Waslington D.C., 1987.
2. Ananth J. Physical illness and psychiatric disorders. Comp Psychiat 1984; 25:586-92.
3. Holmes TH, Rahe RH. The social readjustment rating scale. J Psychosom Res 1967; 11:213.
4. Knapp P. Current therotical concepts in psychosomatic medicine in comprehensive textbook of psychiatry. In: Kaplan HJ and Sadock BJ. Baltimore: Williams and Wilkins, 1985: 1113-21,
5. Lipowski ZJ. Psychosomatic medicine: Current trends and clinical applications. Oxford University Press, N.Y., 1977.
6. Weakman RJ, Mestayewer SF. Stres-related disorder. Postgrad Med 1985; 77:189-96.